Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 11 luvun 4 b ja 4 c §:n muuttamisesta sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien muuttamisesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt lausuntoamme otsikon asiassa, minkä johdosta esitämme seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain väliaikaista muuttamista sekä eräiden työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lainväliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien muuttamista. Muutokset liittyvät työnhakijoiden työttömyysturvaoikeuden ja yrittäjien starttirahaoikeudenturvaamiseen sekä työ- ja elinkeinotoimiston tehtävien hoitamiseen COVID-19 –pandemian aikana. Pandemian pitkittyessä työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain väliaikaisten pandemiaan liittyvien säännösten voimassaoloa on tarpeen jatkaa. Samalla tehtäisiin eräitä pienempiä pandemiaan liittyviä väliaikaisia muutoksia.

Lomautettujen työttömyysturvaoikeutta ja yrittäjien työmarkkinatukioikeutta koskevien työttömyysturvalainväliaikaisten säännösten voimassaoloa jatkettaisiin 31.12.2020 asti. Väliaikaistensäännösten sisältöä muutettaisiin siten, että työllistyminen kokoaikatyöhön yli kahden viikonajaksi estäisi työttömyysetuuden saamisen. Myös työttömyysturvaseuraamuksia koskevien työttömyysturvalain väliaikaisten säännösten voimassaoloa jatkettaisiin 31.12.2020 asti. Työnhakijan haastattelun järjestämistä ja työnhaun voimassaoloa koskevien julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain väliaikaisten säännösten voimassaoloa jatkettaisiin 31.12.2020 asti ja starttirahan enimmäiskeston pidentämistä 12 kuukaudesta 18 kuukauteen koskevan väliaikaisen säännöksen voimassaoloa 31.12.2021 asti.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin lisättäisiin väliaikaiset säännökset, joiden perusteella työnhakijan omaehtoisen opiskelun

tukemista työttömyysetuudella voidaan jatkaa, jos opinnot viivästyvät CO-VID-19 –pandemian takia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 neljänteen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 1.7.2020. Lomautettujen työttömyysturvaoikeutta ja yrittäjien työmarkkinatukioikeutta koskevat muutokset työttömyysturvalain väliaikaisiinsäännöksiin tulisivat kuitenkin voimaan 1.8.2020. Lait olisivat voimassa 31.12.2020 asti lukuunottamatta starttirahan enimmäiskestoa koskevaa muutosta, joka olisi voimassa 31.12.2021 asti.

Työttömyysetuuden työvoimapoliittisia edellytyksiä koskevat väliaikaiset muutokset sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain väliaikaiset COVID-19 –pandemiaan liittyvät väliaikaiset muutokset ovat voimassa 30.6.2020, 31.7.2020, 31.12.2020 ja 30.6.2021 asti. Voimassaolon päättymisajankohta on perustunut muun muassa kunkin kyseessä olevan väliaikaisen muutoksen tarkoitukseen. COVID-19 –pandemia ja vähintäänkin pandemian laajenemisen uhka jatkuu ilman, että sen kestoa on mahdollista arvioida luotettavasti. Tässä tilanteessa on nähdäksemme perusteltua yhdenmukaistaa väliaikaisiksi tarkoitettujen muutosten voimassaolon päättyminen ja toisaalta jatkaa voimassaoloa riittävän pitkälle jatkuvien muutosten ja niistä aiheutuvan epävarmuuden välttämiseksi. Myös määräaikaisiin lakeihin ehdotetut muutokset ovat perusteltuja.

Yrittäjien työmarkkinatuen osalta hieman harmittelemme sitä, ettei etuudessa ole mukana lapsikorotuksia. Nähdäksemme voimassaoloa jatkettaessa tämä epäkohta suhteessa yritystoiminnan päättymisen perusteella maksettavaan työmarkkinatukeen olisi voitu korjata.

Yrittäjän työmarkkinatuen taloudellisten vaikutusten osalta toteamme, että etuus on kohderyhmälle vaihtoehto yritystoiminnan kokonaan lopettamiselle. Tämä tarkoittaa sitä, että suunnilleen sama etuuskulu tulisi valtiolle ilman tätäkin maksettavaksi. Itseasiassa etuuskulu voisi olla jopa suurempi, koska etuutta maksettaisiin passiiviajalta ja esim. sovittelua tuskin juurikaan tapahtuisi. Edelleen sekä asumistuen että toimeentulotuen tarve on varmasti passiivietuudella olevien henkilöiden osalta suurempi ja tämä entisestään kasvattaisi valtion etuuskuluja. Edelleen, kun kohderyhmä tämän mallin kautta pitää ainakin osin YEL-vakuutukset voimassa, on sillä pienentävä vaikutus valtion menoihin lyhyellä välillä YEL-eläkkeiden osalta ja pitkällä aikavälillä kansan- ja takuueläkkeiden osalta. Toki YEL-vakuutusmaksut jossain määrin pienentävät valtion menokertymää, mutta ilman yritystoiminnan jatkamista ei ole edes tuloa mistä vähentää, eikä yritystoiminnan ansioihin perustuvia verotulojakaan. Yrittäjälle myönnettävän työmarkkinatuen vaikutus onkin valtion talouteen todennäköisesti jopa positiivinen.

Katsomme, että tätä pohdintaa olisi ollut hyvä sisällyttää esityksen taloudelliset arviot osioon nykyistä enemmän.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Harri Hellstén
työmarkkina-asioiden päällikkö